

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2021**

**Εξεταζόμενο αντικείμενο: Φιλολογικά - Αρχαία Ελληνικά (515)
Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τετάρτη, 17 Νοεμβρίου 2021,
15:30 - 18:30**

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΤΕΚΑ (11) ΣΕΛΙΔΕΣ

Ερώτηση 1:

Ο Πλούταρχος στο πιο κάτω απόσπασμα αναφέρεται στις τελευταίες στιγμές του Περικλή πριν από τον θάνατό του λόγω του λοιμού.

ἤδη δὲ πρὸς τῷ τελευτᾷ ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Περικλέους), περικαθήμενοι τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ τῶν φίλων οἱ περιόντες λόγον ἐποιοῦντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως, ὅση γένοιτο, καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο καὶ τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος· ἐννέα γὰρ ἦν ἃ στρατηγῶν καὶ νικῶν ἔστησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ταῦθ' ὡς οὐκέτι συνιέντος, ἀλλὰ καθηρημένου τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχανε τὸν νοῦν προσεσχηκῶς, καὶ φθεγξάμενος εἰς μέσον ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ καὶ μνημονεύουσιν, ἃ καὶ πρὸς τύχης ἐστὶ κοινὰ καὶ γέγονεν ἤδη πολλοῖς στρατηγοῖς, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον οὐ λέγουσιν. «οὐδεὶς γάρ» ἔφη «δι' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθηναίων μέλαν ἰμάτιον περιεβάλετο».

Πλούταρχου *Βίος Περικλέους* 38.3–4

Λεξιλόγιο:

οἱ περιόντες = οι επιζώντες

συνίημι = καταλαβαίνω

(α) Να μεταγράψετε *κατὰ κῶλα*, δηλαδή σε νοηματικές ενότητες, **το υπογραμμισμένο απόσπασμα του πιο πάνω κειμένου**. Στη μεταγραφή να χαρακτηρίσετε όσα κῶλα συνίστανται σε επιθετικές ή επιρρηματικές μετοχικές φράσεις (μτχ. φρ.), κύριες προτάσεις (α-πρότ.) και δευτερεύουσες προτάσεις (β-πρότ.).

(μονάδες 7,5)

(β) Να μεταφέρετε **ολόκληρο το πιο πάνω κείμενο** στα Νέα Ελληνικά.

(μονάδες 17,5)

(α) Μετατροπή στην *κατὰ κῶλα* γραφή:

ἤδη δὲ πρὸς τῷ τελευτᾷ ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Περικλέους), **0,5**

μτχ. φρ.

περικαθήμενοι **0,5**

μτχ. φρ.

τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι

καὶ

τῶν φίλων οἱ περιόντες **0,5**

μτχ. φρ.

ἢ τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ τῶν φίλων οἱ περιόντες **0,5**

μτχ.φρ.

λόγον ἐποιοῦντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως, 1 α-πρότ.

ὅση γένοιτο, 1 β-πρότ.

καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο α-πρότ.

καὶ

τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος· 1

ἢ καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο καὶ τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος 1 α-πρότ.

ἐννέα γὰρ ἦν 1 α-πρότ.

ἃ

στρατηγῶν

καὶ

νικῶν

ἔστησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως. 2

β-[μτχ. φρ.-μτχ. φρ.] πρότ.

ἢ

στρατηγῶν καὶ νικῶν 1

ἃ ἔστησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως. 1

μτχ.φρ.

β-πρωτ.

(μονάδες 7,5)

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΤΜΗΣΗ ΣΕ ΚΩΛΑ

1. Κάθε φορά που, κατά τη δοσμένη ανάλυση, δεν διακρίνεται κῶλον συνιστάμενο σε μετοχική φράση, αφαιρείται μισή μονάδα, ενώ κάθε φορά που δεν διακρίνεται κῶλον συνιστάμενο σε κύρια ἢ δευτερεύουσα πρόταση αφαιρείται μία μονάδα.
2. Αν προταθεί κῶλον που δεν υπάρχει, τότε αφαιρείται ἡ μισή ἢ ἡ μία μονάδα που αναλογεῖ στην κατάτμηση.

(β) Μεταφορά του κειμένου στα Νέα Ελληνικά:

ἤδη δὲ πρὸς τῶν τελευτᾶν ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Περικλέους),

1

περικαθήμενοι τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ τῶν φίλων οἱ περιόντες	2
λόγον ἐποιοῦντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως,	1
ᾧση γένοιτο,	1
καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο καὶ τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος·	1
ἐννέα γὰρ ἦν	0,5
ἃ στρατηγῶν καὶ νικῶν ἔστησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως.	1,5
ταῦθ' ὥς οὐκέτι συνιέντος,	1
ἀλλὰ καθηρημένου τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ,	1
διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους·	0,5
ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχανε τὸν νοῦν προσεσχηκῶς,	1
καὶ φθεγξάμενος εἰς μέσον	0,5
ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ καὶ μνημονεύουσιν,	1
ἃ καὶ πρὸς τύχης ἐστὶ κοινὰ καὶ γέγονεν ἤδη πολλοῖς στρατηγοῖς,	2
τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον οὐ λέγουσιν.	0,5
«οὐδεὶς γάρ» ἔφη «δὶ' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον περιεβάλετο». 2	

Πλουτάρχου *Βίος Περικλέους* 38.3–4

(μονάδες 17,5)

Λεξιλόγιο:

οἱ περιόντες = οἱ ἐπιζώντες

συνιήμι = καταλαβαίνω

Μετάφραση ἀπὸ Μιχ. Χ. Οικονόμου, *Πλουτάρχου «Θεμιστοκλής» καὶ «Περικλής»*, Αθήνα: ΟΕΔΒ 1965

[38.3] Ἐνῶ ὁ Περικλής πλησίαζε πια στὸ θάνατο,¹ καθισμένοι γύρω του οἱ ἐπισημότεροι πολίτες καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς φίλους του εἶχαν ἐπιζήσει² μιλοῦσαν γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴ δύναμη που εἶχε³ καὶ ἀπαριθμοῦσαν τὶς πράξεις καὶ τὰ πολλὰ του τρόπαια⁴ καὶ ἦταν ἐννιά τὰ τρόπαια που εἶχε στήσει ἀπὸ μέρος τῆς Αθήνας σαν

¹ Ὃταν αὐτὸς (ὁ Περικλής) ἦταν ἤδη κοντὰ στὸ νὰ πεθάνει ...

² οἱ ἐπιζώντες ἀπὸ τοὺς φίλους του ...

³ ἔκαναν λόγο γιὰ τὸ πόση υπῆρξε ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δύναμή του ...

⁴ καὶ τὸ πλῆθος τῶν τροπαίων του ...

στρατηγός και νικητής.⁵ [38.4] Τα έλεγαν αυτά μεταξύ τους, με την ιδέα πως αυτός είχε χάσει τις αισθήσεις του και δεν καταλάβαινε πια.⁶ Και όμως εκείνος πρόσεχε σε όλα όσα έλεγαν, τους έκοψε την ομιλία τους και τους είπε πως απορεί⁷ γιατί επαινούν και μνημονεύουν τα έργα του εκείνα που και η τύχη βοήθησε να γίνουν και που έχουν κάμει ήδη πολλοί στρατηγοί,⁸ δεν αναφέρουν όμως το καλύτερο και το σπουδαιότερο, ότι «κανείς Αθηναίος δεν μαυροφόρεσε εξαιτίας μου».⁹

Ερώτηση 2:

Έχετε ζητήσει από τους μαθητές/τις μαθήτριες να γράψουν **πέντε** (5) νεοελληνικές λέξεις που να παράγονται από το θέμα καθενός από τα παρακάτω αρχαιοελληνικά ρήματα: **φέρω, βαίνω, λανθάνω, τέμνω**. Κάποιοι/Κάποιες από τους μαθητές/τις μαθήτριες έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις, στις οποίες όμως **πέντε** (5) λέξεις είναι εσφαλμένες:

- i. *φέρω* – φορτίο, διηνεκής, αυτόφωρο, φάση, φορείο
- ii. *βαίνω* – βάρθο, βωμός, αποβάθρα, απόβλητα, βαθμός
- iii. *λανθάνω* – λαθραία, επιλήσμων, αλάθητος, λήψη, άληστος
- iv. *τέμνω* – τμήμα, τάξη, επιτομή, ανάταση, τόμος

(α) Να εντοπίσετε τις **πέντε** (5) εσφαλμένες απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών.

(β) Να προσδιορίσετε τα ρήματα από τα οποία παράγονται οι εσφαλμένες απαντήσεις.
(μονάδες 10)

(α) Οι λανθασμένες απαντήσεις των μαθητών/μαθητριών:

φάση, απόβλητα, λήψη, τάξη, ανάταση

(5X1=5)

(β) Τα ρήματα από τα οποία παράγονται οι εσφαλμένες απαντήσεις:

⁵ Και ήταν εννέα τα τρόπαια που έστησε υπέρ της πόλεως νικώντας ως στρατηγός (ή με τις στρατηγικές του νίκες) ...

⁶ με την υποψία (σκέψη, την υπόνοια κ.λπ.) ότι πλέον αυτός δεν καταλάβαινε, αλλά είχε χάσει τις αισθήσεις του ...

⁷ και διακόπτοντάς τους είπε ότι παραξενεύεται, διότι ...

⁸ αναφέρουν όσα είναι κοινά δημιουργήματα αυτού και της τύχης και ήδη έχουν γίνει από πολλούς στρατηγούς ...

⁹ διότι κανείς, είπε, από όσους είναι Αθηναίοι δεν φόρεσε μαύρα ενδύματα εξαιτίας μου.

φάση: η λέξη παράγεται από το ρήμα φαίνω / φαίνομαι.

απόβλητα: η λέξη παράγεται από το ρήμα αποβάλλω.

λήψη: η λέξη παράγεται από το ρήμα λαμβάνω.

τάξη: η λέξη παράγεται από το ρήμα τάττω/ τάσσω.

ανάταση: η λέξη παράγεται από το ρήμα ανατείνω.

(5X1=5)

Ερώτηση 3:

A. Κατά την επανάληψη των ουσιαστικών της γ' κλίσης ζητείτε από τους μαθητές/τις μαθήτριες να σχηματίσουν τους τύπους συγκεκριμένων ουσιαστικών. Λαμβάνετε ως απαντήσεις τους τύπους με τα έντονα μαύρα στοιχεία, από τους οποίους κάποιιοι είναι ορθοί και κάποιιοι εσφαλμένοι:

- i. Ὡ **Σωκράτη**, Ἀλκιβιάδης σύσκηνόν σε εἶχε καὶ παραστάτην ἐν τοῖς **ἀγώνοις**.
- ii. Τοῖς **φύλαξιν** οὐ προσήκει ὕπνος.
- iii. Τοὺς αἰχμαλώτους ἀφῆκε φοβηθεὶς τοὺς **ρήτωρας** τῶν Ἀθηναίων.
- iv. Οὐ γὰρ τοῖς **ψηφίσμασιν** ἀλλὰ τοῖς **ἥθεσι** καλῶς οἰκοῦνται αἱ **πόλεις**.
- v. Συνέβη τῇ **γυνῇ** παιδάριον ἄρρεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τεκεῖν.
- vi. Μετὰ **δαδῶν** ἐπετελεῖτο τῆς Περσεφόνης τὰ μυστήρια.

(α) Να εντοπίσετε τους εσφαλμένους τύπους και να σχηματίσετε τους ορθούς.

(μονάδες 5)

(β) Για καθένα από τα λάθη αυτά να υποδείξετε στους μαθητές/στις μαθήτριες τους κανόνες που θα πρέπει να έχουν υπόψη τους, για να μην τα επαναλάβουν.

(μονάδες 10)

(α) **Εντοπισμός εσφαλμένων τύπων**

Σωκράτη, τοῖς ἀγώνοις, ῥήτωρας, γυνῆ, δαδῶν

(5X0,5=2,5)

Διόρθωση λαθῶν:

Σώκρατες, τοῖς ἀγῶσι(ν), ῥήτορας, γυναικί, δαδῶν

(5X0,5=2,5)

(β) **Τι πρέπει να έχουν υπόψη τους οι μαθητές/μαθήτριες:**

Σώκρατες: Το κύριο όνομα Σωκράτης είναι σιγμόληκτο και σχηματίζει την κλητική του ενικού από το (κανονικό) θέμα -ες. Στην κλητική ενικού ανεβάζει τον τόνο στην προπαραλήγουσα.

ἀγῶσι(ν): Το ουσιαστικό ἀγών στη δοτική πληθυντικού γίνεται ἀγῶσι(ν), δεδομένου ότι ακολουθεί τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίο τα ουσιαστικά της γ' κλίσης έχουν στη δοτική πληθυντικού την κατάληξη -σι(ν).

ῥήτορας: Το ουσιαστικό ῥήτωρ είναι διπλόθεμο. Όλες οι πτώσεις, εκτός από την ονομαστική ενικού, σχηματίζονται από το θέμα της γενικής ενικού που λήγει σε βραχύχρονο φωνήεν (ῥητορ-).

γυναικί: Το ουσιαστικό γυνή ανήκει στα ανώμαλα ονόματα της γ' κλίσης.

δάδων: Το ουσιαστικό δάς (γενική δαδός) ανήκει σε ειδική ομάδα μονοσυλλάβων της γ' κλίσης. Ενώ κατά κανόνα τα μονοσύλλαβα της γ' κλίσης στη γενική και δοτική όλων των αριθμών τονίζονται στη λήγουσα, αυτή η ειδική ομάδα ουσιαστικών στη γενική πληθυντικού τονίζεται στην παραλήγουσα.

(5X2=10)

B. Ζητείτε από τους μαθητές/τις μαθήτριες να συμπληρώσουν τους τύπους του αορίστου β' κατά τις οδηγίες στην παρένθεση. Λάβετε τις εξής εσφαλμένες απαντήσεις και καλείσθε να τις διορθώσετε.

- i. Φοβούμεθα μη οί πολέμιοι εἴλωσιν (αἰρῶ, υποτακτική) τὰς ναῦς.
- ii. Ταῦτά μοι δοκοῦσιν οἱ πάλοι παρεισάγειν (παρεισάγω, απαρέμφατο).
- iii. Οἱ Ἕλληνες αἰσθάνοντο (αἰσθάνομαι, οριστική) ὅτι βασιλεὺς ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη.
- iv. Τάδε εἶπεν ὁ Καῖσαρ διαβαίνων (διαβαίνω, μετοχή) τὸν Ῥουβίκωνα.
- v. Ἐβουλεύοντο εἰ παραδοιοῖεν (παραδίδωμι, ευκτική) τὰς ναῦς.
- vi. Τὴν ἀρίστην ὁδὸν τρέπεσθε (τρέπομαι, προστακτική).

(μονάδες 6)

- i. ἔλωσιν
- ii. παρειαγαγεῖν
- iii. ἦσθοντο
- iv. διαβάς
- v. παραδοίησαν / παραδοῖεν
- vi. τράπεσθε

(6X1=6)

Ερώτηση 4:

Διδάσκετε τη **δοτική ως επιρρηματικό προσδιορισμό**.

(α) Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις κρίνετε ως κατάλληλες για τη διδασκαλία του εν λόγω φαινομένου και ποιες όχι;

(μονάδες 2)

(β) Για καθεμιά από τις προτάσεις αυτές να εξηγήσετε γιατί είναι κατάλληλη και γιατί όχι.

(μονάδες 4)

- i. ὕβρει καὶ ἐξουσίᾳ πλοῦτου πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἡμαρτήκασι.
- ii. σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει.
- iii. οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν.
- iv. οἱ Καμαριναῖοι τοῖς Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν.

(α) ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ προτάσεις για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου φαινομένου:

i και iii

ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ:

ii και iv

(4X0,5=2)

(β) Η i. **είναι ορθή**, γιατί οι δοτικές «ὕβρει» και «ἐξουσία» δηλώνουν αιτία (δοτικές της αιτίας).

Η ii. είναι λανθασμένη επιλογή, γιατί η δοτική «μοι» είναι δοτική προσωπική χαριστική / ηθική.

Η iii. **είναι ορθή**, γιατί η δοτική «τῇ ὑστεραίᾳ» δηλώνει χρόνο (δοτική του χρόνου).

Η iv. είναι λανθασμένη επιλογή, γιατί η δοτική «τοῖς Ἀθηναίοις» είναι δοτική αντικειμενική.

(4X1=4)

Ερώτηση 5:

Στη συνεδρία του καθηγητικού συλλόγου ενός σχολείου διαπιστώνεται η απουσία του κυρίου Χ. Ερωτά η διευθύντρια του σχολείου: «Συνάδελφοι, πού είναι ο κύριος Χ»; Κάποιος της δίνει την εξής απάντηση: «Αν δεν είναι άρρωστος, διδάσκει τα παιδιά».

Ζητήσατε από τους μαθητές/τις μαθήτριάς σας να μετατρέψουν στα Αρχαία Ελληνικά την υπογραμμισμένη πρόταση. Αυτοί/Αυτές την μετέτρεψαν εσφαλμένα ως εξής:

«Ἐὰν μὴ νοσῆ, διδάσκει τὰ παιδία».

(α) Να προβείτε εσείς στην ορθή μετατροπή.

(μονάδες 2)

(β) Να βοηθήσετε τους μαθητές/τις μαθήτριές σας να αντιληφθούν τι είδος υποθετικού λόγου χρησιμοποίησαν και γιατί το είδος αυτό είναι ακατάλληλο για τα δεδομένα της συγκεκριμένης επικοινωνιακής περίπτωσης.

(μονάδες 4)

(α) Ορθή μετατροπή: **Εἰ μὴ νοσεῖ, διδάσκει τὰ παιδία.**

(4X0,5=2 μ.)

(β) Οι μαθητές/μαθήτριες εσφαλμένα χρησιμοποίησαν τον υποθετικό λόγο για την επανάληψη στο παρόν και το μέλλον. Αυτό είναι φανερό από τη μορφή που έχει ο υποθετικός λόγος: υπόθεση: **ἔὰν + υποτακτική ενεστώτα και απόδοση: οριστική ενεστώτα**. Στη συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίπτωση ο υποθετικός λόγος δεν έχει χαρακτήρα επανάληψης. Τέτοιο χαρακτήρα θα είχε, αν είχαμε «κάθε φορά που δεν είναι άρρωστος, διδάσκει τα παιδία».

(μονάδες 4)

Ερώτηση 6:

(α) Να μεταφέρετε τις δύο προτάσεις που ακολουθούν από τα Νέα στα Αρχαία Ελληνικά. Να αρχίσετε και στις δύο περιπτώσεις με τη φράση «οἱ Ἀθηναῖοι φαίνονται» και στη συνέχεια να χρησιμοποιήσετε είτε μετοχή είτε απαρέμφατο αναλόγως του νοήματος:

i. Οι Αθηναίοι φαίνεται να χρησιμοποίησαν σε αυτή τη μάχη όλη τους τη δύναμη.

(μονάδες 4)

ii. Είναι φανερό ότι οι Αθηναίοι χρησιμοποίησαν σε αυτή τη μάχη όλη τους τη δύναμη.

(μονάδες 2)

χρησιμοποιῶ = χρήομαι - χρῶμαι

(α)

i. **Οἱ Ἀθηναῖοι φαίνονται**

χρήσασθαι 2

έν τῇ μάχῃ ταύτῃ 1

πάσῃ τῇ ἑαυτῶν δυνάμει. 1

ii. Οἱ Ἀθηναῖοι φαίνονται

χρησάμενοι 2

έν τῇ μάχῃ ταύτῃ

πάσῃ τῇ ἑαυτῶν δυνάμει.

(μονάδες 6)

(β) Πώς θα εξηγήσετε στους μαθητές/στις μαθήτριες τη νοηματική διαφορά μεταξύ των δύο προτάσεων;

(μονάδες 4)

Η σύνταξη του φαίνομαι με απαρέμφατο (χρήσασθαι) δηλώνει απλή εντύπωση, ένα αβέβαιο στοιχείο, ενώ η σύνταξη του ίδιου ρήματος με κατηγορηματική μετοχή (χρησάμενοι) δηλώνει γεγονός, μια πραγματικότητα.

(μονάδες 4)

Ερώτηση 7:

Διδάσκετε τις εγκλίσεις εκφοράς των συμπερασματικών προτάσεων και καλείσθε να αξιοποιήσετε τα ακόλουθα δύο παραδείγματα:

i. οὕτω γὰρ ἀμφοτέρων σφόδρα πεπειράσθε, ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὑμεῖς ἄριστ' ἂν διδάξαίτε περὶ αὐτῶν. (Ἰσοκρ. 18.44)

ii. τοὺς στρατιώτας τὸν μισθὸν ἀπεστέρησεν, ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνῳ πολλάκις ἂν διελύθησαν, διὰ δὲ τὸν ἐφεστῶτα καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν περὶ Κόρινθον συστάσαν [...] ἐνίκησαν. (Ἰσοκρ. 4.142)

τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνῳ = αν ήταν στο χέρι του

διὰ δὲ τὸν ἐφεστῶτα = χάρη όμως στον επικεφαλής

(α) Να μεταφέρετε τα δύο παραδείγματα στα Νέα Ελληνικά.

(μονάδες 6)

(β) Να εξηγήσετε στους μαθητές/στις μαθήτριες τη διαφορά στη σημασία ανάμεσα στη δυνητική ευκτική και στη δυνητική οριστική, όπως αυτή διαφαίνεται στα πιο πάνω παραδείγματα.

(μονάδες 4)

(α)

- i. Διότι τόσο μεγάλη εμπειρία έχετε και στα δύο αυτά πράγματα, ώστε και τους άλλους εσείς άριστα γι' αυτά τα πράγματα μπορείτε να τους διδάξετε.
- ii. Στέρησε από τους στρατιώτες τον μισθό, ώστε, αν ήταν στο χέρι του, πολλές φορές θα διαλύονταν (οι στρατιώτες): χάρη όμως στον επικεφαλής και στη συμμαχία που συστάθηκε στην Κόρινθο νίκησαν.

(3X2=6 μ.)

(β) Η **δυνητική ευκτική** στο πρώτο παράδειγμα εκφράζει αποτέλεσμα που μπορεί να γίνει στο παρόν ή το μέλλον, ενώ η **δυνητική οριστική** στο δεύτερο παράδειγμα εκφράζει αποτέλεσμα, το οποίο θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, αλλά δεν πραγματοποιήθηκε.

(2X2=4 μ.)

Ερώτηση 8:

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Να δώσετε κατατοπιστικά σημειώματα για τα ακόλουθα:

- i. κομμός (μέχρι 20 λέξεις)
- ii. «έπιφάνεια» θεών στο έπος (μέχρι 30 λέξεις)
- iii. η «δοκιμασία» των αρχόντων στην αθηναϊκή δημοκρατία (μέχρι 50 λέξεις)

(μονάδες 12)

-----
i. κομμός (< κόπτομαι):

Είναι στοιχείο της τραγωδίας, το οποίο συνίσταται σε θρηνητικό άσμα που τραγουδούν εναλλάξ ο Χορός και ένας ή δύο υποκριτές.

ii. η «έπιφάνεια» θεών στο έπος

Είναι η αυτοπρόσωπη εμφάνιση του Θεού σε συγκεκριμένο άνθρωπο, παρουσιάζεται δηλαδή με το πραγματικό του (υποτίθεται) πρόσωπο, χωρίς καμιά μεταμόρφωση της θεϊκής του ταυτότητας.

iii. η «δοκιμασία» των αρχόντων στην αθηναϊκή δημοκρατία

Κάθε Αθηναίος πολίτης, προκειμένου να ασκήσει οποιοδήποτε αξίωμα στο οποίο είχε αναδειχθεί, έπρεπε να υποστεί μία αναγκαστική εξέταση, ενώπιον της Βουλής των Πεντακοσίων. Η εξέταση στόχευε στο να διαπιστωθεί αν πληρούνταν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την ανάληψη των καθηκόντων του.

(3X4=12)

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ-